

самостійно. Наприклад, команда могла складатися з: шефа, який за сумісництвом є маркетологом, менеджерів з пошуку літератури, спеціаліста з її обробки, хіміка-експериментатора, Game-розробника. Студенти самостійно визначалися з науковою темою, формою та способом представлення своєї програми, яка мала обов'язково містити теоретичні знання та можливості їх практичного застосування.

За другим алгоритмом студенти мали працювати індивідуально над запропонованою на вибір темою. Такий вид роботи передбачав по-перше, створення сучасної цікавої презентації з теми, яка викладається у школі або тієї, що спрямована на підвищення рівня навчально-виховного процесу, по-друге, розробки індивідуальної карти для проведення домашнього експерименту та демонстрації його у вигляді відео- та/або фото презентації. У подальшому цей учнівський експеримент майбутні вчителі мали змогу втілити у своїй професійній діяльності під час проходження практики.

Пріоритет при вивченні дисципліни “Сучасний хімічних перформанс” був націлений на самостійність та креативність студентів, як при розробці та організації ефектної презентації/демонстрації наукових експериментів хімічного змісту, так і їх науково-популярного обговорення.

Навички набуті студентами після вивчення дисципліни “Сучасний хімічних перформанс” дозволили їм відійти від шаблонного сприйняття інформації та стимулювали їх до гнучкого креативного мислення. Студентам відкрилися нові перспективи застосування отриманих знань з природничих і суміжних наук, як у професійній діяльності, так і повсякденному житті.

Оскільки для проведення занять застосовувалася робота в колективі, то студенти мали можливість міжособистісного спілкування, що позитивно вплинуло на розвиток комунікаційних навичок, здатність до самокритики, розвинуло навички роботи в команді, навички планування та управління часом, а також здатність до прийняття рішень.

Впевнені, що набуті знання дозволять студентам працювати більш ефективно в якості вчителів/лекторів, популяризаторів науки, організаторів сайнс-шоу та блогерів наукового жанру.

УДК 373.5.091

Сердюк Г. А.
аспірантка

Інституту професійної освіти НАПН України,
заступник директора з навчально-виховної роботи
КЗ “Чернігівський обласний науковий ліцей”
Чернігівської обласної ради

ДОСЛІДНИЦЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЛІЦЕЮ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Важливою складовою професійної компетентності вчителя-філолога є дослідницька компетентність. Ідеться не тільки про готовність організувати, виконувати дослідницьку діяльність, а про ґрунтовне володіння методологією наукової творчості, наукове мислення, світогляд дослідника. З одного боку, можемо розглядати дослідницьку діяльність учителя як самомотивовану, самоорганізовану, що можлива за умови усвідомленого бажання займатися такою діяльністю. З іншого боку, середовище, у якому перебуває вчитель, може стати додатковим джерелом для її здійснення. Розглядаючи дослідницьку діяльність як форму організації освітнього процесу, бачимо потенційні можливості для професійного розвитку вчителя в науково-методичній системі закладу освіти. Візьмемо до уваги, що в школах нового типу (на даному етапі відбувається формування мережі старшої профільної школи), актуальним є творчий, дослідницький підхід до організації освітнього процесу. “Загальноосвітня школа потребує вчителів української мови і літератури, які здатні

ефективно працювати в умовах зростання обсягів наукової інформації, прагнуть до професійного самовдосконалення і самореалізації, ... створюють атмосферу дослідницько-пізнавальної співпраці, власним прикладом формують дослідницьку позицію...” [1, 146]. Згодні з думкою, що “володіння основами науково-дослідної діяльності забезпечує розвиток творчості майбутнього вчителя-філолога” [3, 225].

Зазначимо, що проблема педагогічних умов формування дослідницької компетентності, як правило, розглядалася в контексті підготовки майбутніх учителів. Про це свідчить проведений аналіз наукової літератури. Проблему вивчали О. Земка, Н. Чайченко, О. Пташенчук, Н. Москалюк, Н. Дзюбишина, Н. Тітаренко, А. Каленський, О. Прохорчук, О. Штонда, С. Білецька, О. Проскурня, Л. Карпова, Ю. Солоня, І. Солошич, Ю. Баранова та ін. Педагогічні умови розвитку дослідницької компетентності вчителя-словесника в науково-методичній системі ліцею потребують вивчення.

Педагогічні умови розвитку дослідницької компетентності розуміємо як обставини, що сприяють розвитку у вчителів-філологів науково-дослідницьких знань, умінь, навичок, а також здатності до організації та виконання наукової, науково-дослідницької роботи, організації навчально-дослідницької діяльності з учнями в мовно-літературній галузі. Обґрунтовуємо позицію, що визначення педагогічних умов розвитку дослідницької компетентності вчителя української мови і літератури ліцею є актуальним науково-практичним завданням. Аргументуємо концептуальне положення цілеспрямованого розвитку дослідницької компетентності вчителя-філолога. Однією з педагогічних умов є створення в закладі профільної загальної середньої освіти дослідницького освітнього середовища, що сприяє розвитку досліджуваної компетентності й передбачає сукупність відповідних науково-методичних заходів. Цілісний, системний характер відповідних заходів – один із засобів створення дослідницького середовища. У ньому впроваджуються дослідницькі технології навчання здобувачів освіти, інноваційні форми, методи та засоби навчання, реалізується індивідуалізація навчання та здійснюється активне залучення вчителів-словесників до науково-дослідницької діяльності. Установлено, що визначена педагогічна умова належить до групи організаційно-педагогічних. З огляду на її специфіку потребує оновлення система науково-методичної роботи ліцею. Ідеться про організацію професійного співробітництва з науковцями, упровадження консультування фахівців, спільного викладання, що можливо здійснити через практику інтегрованих уроків. Таким чином, створюється діяльнісне середовище для якісного формування дослідницької компетентності вчителя української мови і літератури. Умова забезпечує діяльнісний компонент досліджуваної компетентності. Реалізація умови забезпечить набуття досвіду дослідницької діяльності, готовність до професійно-наукового співробітництва. Варто врахувати необхідність забезпечити в такому середовищі індивідуальну дослідницьку траєкторію вчителя, що враховує його можливості, потреби, методи її реалізації, способи оприлюднення та впровадження результатів дослідницької роботи [2].

На нашу думку, інноваційні форми методичної роботи сприяють активізації творчого потенціалу вчителя, підвищенню педагогічної майстерності. Освітній заклад потребує науково-методичного забезпечення відповідно до сучасних вимог педагогічної науки і практики. Організація науково-методичної роботи забезпечує узгодження цілей, педагогічних принципів, змісту навчання, методів і форм дослідницької діяльності. Визначена педагогічна умова відображає можливості професійного середовища ліцею.

Список літератури

1. Земка О. Педагогічні умови формування дослідницьких умінь у студентів-філологів. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 10 (Ч. 2), 2014, 146-155.
2. Карпова Л. Дослідницька компетентність вчителя Нової української школи. *Молодь і ринок*. 1 (168), 2019, 85-89.
3. Сорочан Т.М., Білоножко О.В. Педагогічні умови розвитку професійної культури вчителів ліцеїв у системі методичної роботи. *Вісник післядипломної освіти*. 17(46), 2021, 161-175 [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-17\(46\)](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-17(46))